JanusCentret

Januscentrets statusrapport

XVIII
2003-2021

INDHOLD

OM DENNE RAPPORT	03
KARAKTERISTIK AF JANUSCENTRETS KLIENTER	04-05
OMSORGSSVIGT	06-08
UDREDNING I JANUSCENTRET	09-11
DEN SEKSUELLE ADFÆRD	12-16
VIDEN OM OVERGREB OG OFRE	17-21
SEKSUELT BEKYMRENDE ONLINEADFÆRD	22-25
OPSAMLING	26

OM DENNE RAPPORT

Vi ved at op mod hvert tredje tilfælde af seksuelle overgreb mod børn og unge bliver begået af andre børn og unge; søskende, papsøskende, fætre, kusiner, skolekammerater, venner og bekendte. Vi ved også, at alt for mange børn først får hjælp langt senere end påkrævet. Forebyggelse af overgreb mellem børn og igangsættelse af den bedst mulige behandling, forudsætter viden om målgruppen.

Denne rapport præsenterer de nyeste data fra Januscentret i et kort format og skal ses som et supplement til centrets øvrige statusrapporter gennem de seneste år. JanusCentret har i perioden 2003-2021 registreret dataoplysninger på i alt 619 børn og unge i alderen 4-18 år, som har udvist bekymrende og/eller krænkende seksuel adfærd over for andre børn og unge. Gruppen betegnes under ét i rapporten som klienter.

Vi skal gerne se flere og flere børn henvist med seksuelt bekymrende adfærd, som kan hjælpes, inden adfærden eskalerer. Seksuelle adfærdsproblemer starter ofte som bekymrende adfærd og sprog, som så kan ende med udvikling af krænkende adfærd, hvis der ikke gribes ind. Det er derfor helt centralt at tidlige tegn på bekymrende træk i den seksuelle udvikling hos børn opdages og vurderes af voksne omkring barnet.

Denne rapport, er sammen med JanusCentrets tidligere rapporter, et væsentligt vidensbidrag til professionelle, forældre og andre interessenter, som kan være med til at sikre en tidlig opsporing, forebyggelse og håndtering af børn og unges bekymrende og krænkende seksuelle adfærd.

For at kunne forebygge overgreb mellem børn samt yde bedst mulig behandling er viden om målgruppen en nødvendig forudsætning

KARAKTERISTIK AF JANUSCENTRETS KLIENTER

I forbindelse med hvert forløb i JanusCentret er der indhentet samtykke fra klienten og/eller dennes forælder/værge i forhold til registrering af baggrundsoplysninger omkring sagen. Det drejer sig blandt andet om klientens alder, bopæl, henvisningsårsag, familie- og opvækstforhold samt resultaterne af de psykologiske undersøgelser. Der registreres også information om klientens baggrund og opvækstforhold.

Der anvendes forskellige datakilder ved indsamling af oplysninger om klienterne heriblandt kliniske interviews, tests, spørgeskemaer udfyldt af klienterne og deres netværk samt forvaltningens sagsakter.

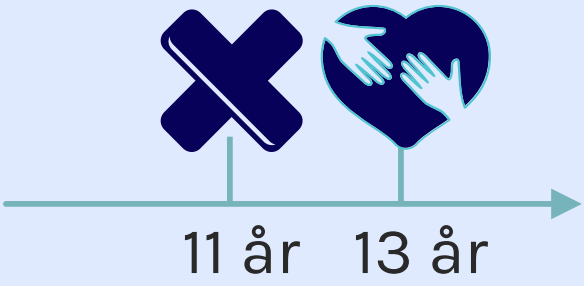

Klienterne har en gennemsnitsalder på 13 år på visitationstidspunktet og en gennemsnitsalder på 11 år ved første seksuelle krænkelse. Dette illustrerer, at der i gennemsnit går over to år fra første overgreb til iværksættelse af et specialiseret udrednings- og/eller behandlingsforløb i JanusCentret.

Henvisningsårsag

25% af klienterne er alene henvist til udredning eller behandling i JanusCentret på baggrund af seksuelt bekymrende adfærd og har således ikke nogen ofre på visitationstidspunktet

75% af klienterne er omvendt henvist på baggrund af seksuelt krænkende adfærd mod et eller flere ofre

86% Blandt klienterne ses en stor overvægt af drenge

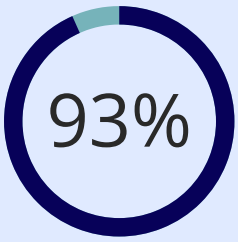

Hovedparten af klienterne i JanusCentret har dansk afstamning. 6 procent har flygtninge/ indvandrer- baggrund og 1 procent er adopteret

Datagrundlaget i denne rapport understøtter det hidtil præsenterede billede af JanusCentrets målgruppe. Der er ofte tale om børn med en række forskellige vanskeligheder såsom neuropsykiatriske udfordringer, opmærksomhedsforstyrrelser, sociale vanskeligheder med videre. En stor del af børnene er eksponeret for flere forskellige risikofaktorer, som tilsammen skaber en udtalt udsathed.

40 procent af klienterne er anbragt udenfor hjemmet på døgninstitution eller i plejefamilie/slægtsanbringelse. En stor andel af klienterne har særligt behov for støtte til undervisning, og således går over 55 procent i specialskole eller specialklasse på visitationstidspunktet. 39 procent af JanusCentrets klienter angiver at være blevet mobbet i skolen.

En ganske stor andel af klientgruppen har fået konstateret en børnepsykiatrisk lidelse forud for udredningsforløbet i JanusCentret, nærmere bestemt 46 procent. Klienterne kommer overvejende fra opbrudte familier, og således er hele 69 procent af klienternes forældre ikke samlevende.

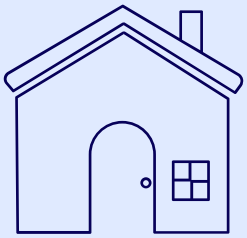

40 %
er anbragt uden for hjemmet

55 %
går i specialklasse eller på specialskole

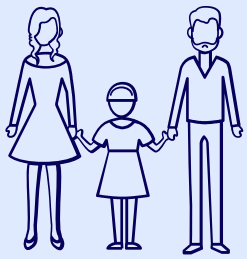

39 %
er blevet mobbet i skolen

46 %
har allerede en diagnose inden visitation

69%
af klienternes forældre er ikke samlevende

OMSORGSSVIGT

Størstedelen af klienterne har været ofre for omsorgssvigt af enten fysisk, psykisk, passiv og/eller seksuel karakter. Omsorgssvigt kan defineres som en tilstand, hvor en person, der er afhængig af andre personer, ikke får den omsorg og hjælp, som vedkommende har brug for. Omsorgssvigt kan finde sted i meget forskelligt omfang og på mange forskellige måder. Når forældre (biologiske, pleje- eller adoptivforældre) ikke giver et barn tilstrækkelig omsorg, og barnet derfor ikke beskyttes forsvarligt eller ikke stimuleres tilstrækkeligt, er der tale om omsorgssvigt. Konsekvenser af dette kan være, at barnet udsættes for fare eller underudvikling i forhold til sit potentiale. En del af konsekvenserne kan være irreversible, således at underudviklingen ikke kan indhentes igen, selvom omsorgskvaliteten ændres. Omsorgssvigt kan således have alvorlige konsekvenser for børn og unge (VIVE 2018)

8 ud af 10 klienter

har oplevet en form for omsorgssvigt

Enhver form for vold bringer barnets udvikling og sundhed i fare. Mere specifikt ses der en tydelig sammenhæng mellem udsættelse for fysisk vold og tilknytningsmæssige og følelsesmæssige forstyrrelser samt påvirkning af den kognitive udvikling hos barnet. Udsættelse for psykisk vold har endvidere vist sig at have betydning for barnets eller den unges relationelle kompetencer samt udvikling af depression og somatiske problemer. Endelig kan seksuelle overgreb medføre lavt selvværd, udvikling af posttraumatisk stressforstyrrelse (PTSD) samt selvmordsovervejelser blandt børn og unge (Oldrup et al., 2016).

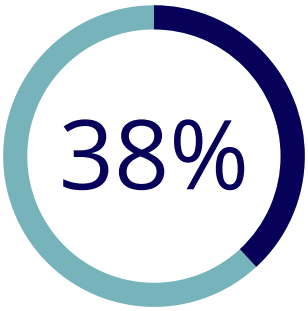

Udsat for fysisk vold

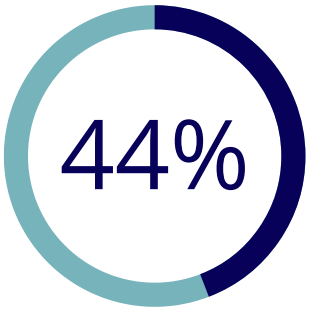

Udsat for psykisk vold

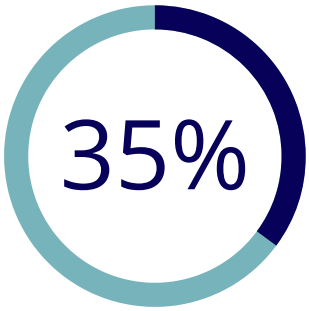

Udsat for seksuelle overgreb

Vidne til vold og overgreb

Herudover har over en tredjedel af klienterne (34 %) været vidne til fysisk vold i familien og 15 procent været vidne til seksuelle overgreb i familien, hvilket oftest er forekommende imellem mor og far. Ikke alene udsættelse for vold og overgreb, men også det at være vidne til det, kan have voldsomme konsekvenser. I nogle tilfælde kan det at overvære vold og overgreb resultere i de samme eller lignende symptomer, som ses hos børn og unge, der selv har været direkte udsat for det (Oldrup et al., 2016).

Knap 1 ud af 4

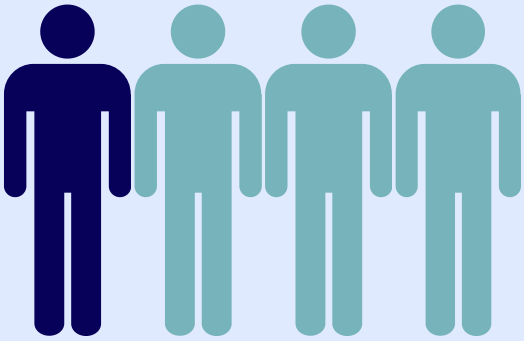

af de børn der kommer i JanusCentret, er vokset op i hjem kendetegnet ved seksuel grænseløs- og grænseoverskridende adfærd

Dette er kommet til udtryk på forskellige måder. Herunder har 45 procent overværet forældres eller andres seksuelle aktiviteter, 29 procent er ikke blevet skærmet for pornografi i hjemmet. 19 procent af gruppen oplever, at der bliver talt med dem om seksuelle emner på en ikke hensigtsmæssig måde, og 12 procent oplever, at voksne går nøgne rundt i hjemmet på en seksualiseret måde. Endelig har 35 procent været vidne til andre former for seksuelt grænseoverskridende adfærd, som for eksempel at klientens udseende seksualiseres af gæster i hjemmet, at mor eller far tungekysser med klienten, eller at klienten ikke skærmes mod nøgenbilleder af mor eller far.

Analyserne tegner samlet set et billede af en gruppe af børn og unge, der har haft en opvækst præget af uforholdsmæssigt meget omsorgsvigt af både passiv, psykisk, fysisk og seksuel karakter

UDREDNING I JANUSCENTRET

Klienterne har generelt haft svære vilkår både socialt og psykisk før opstarten på udredning og/eller behandling i JanusCentret.

67 procent af den samlede gruppe har tidligere været i en form for psykologisk eller psykiatrisk behandling. Ud af denne gruppe har 57 procent været i kontakt med skolepsykolog, PPR eller børnerådgivningscenter, 55 procent har haft et forløb hos en børnepsykiater og 14 procent har haft et forløb hos en privatpraktiserende psykolog. Tallene indikerer, at klienternes symptomer og adfærd ofte har bragt dem i professionelles fokus forud for deres forløb i JanusCentret.

En ganske stor andel af klientgruppen har fået konstateret en børnepsykiatrisk lidelse forud for udredningsforløbet i JanusCentret. Ud af den samlede klientgruppe er 46 procent diagnosticeret med en eller flere psykiatriske lidelser, som centret har særligt fokus på grundet velunderbyggede sammenhænge mellem disse og seksuelle adfærdsproblemer - ofte i kombination med andre faktorer.

Der er velunderbyggede sammenhænge mellem neuropsykiatriske lidelser og seksuelle adfærdsproblemer

Autistiske vanskeligheder og stærkt begrænsede kognitive ressourcer kan medføre vanskeligheder i forhold til at aflæse andre og aflæse sociale situationer og dermed opfange stopsignaler og tegn på ubehag. Opmærksomhedsforstyrrelse kan medføre ringere impulsforvaltning/hæmning, som jo ofte indgår som et væsentligt element i overgebsadfærd (Strange 2021). Vanskeligheder hos disse børn vil typisk forstærkes, når de kommer i puberteten, hvor en øget seksualdrift kan føre til seksuelle grænseoverskridelser (Stevnhøj og Strange 2016).

Intellektuelt funktionsniveau

Lidt over halvdelen af klienterne (52 procent) befinder sig intelligensmæssigt i gennemsnittet for alderen (IQ 85-115) og 4 procent ligger begavelsesmæssigt over middel. 56 procent af klienterne forventes at kunne udvikle sig alderssvarende til at tage vare på sig selv. Omvendt er i alt 44 procent af klienterne udfordrede i deres intellektuelle udvikling og 19 procent vil være særligt begrænsede i deres fremtidige erhvervsmuligheder og have brug for særlig støtte og omsorg hele livet igennem. En kvotient for det samlede kognitive funktionsniveau udtrykt via en såkaldt intelligenskvotient (IQ) udregnes ved hjælp af testning med WISC-V.

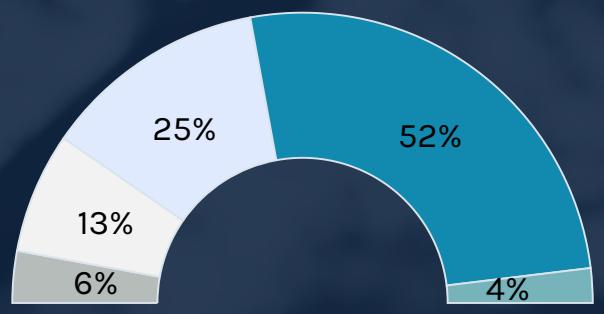

0-49	6%	50-69	13%
70-84	25%	85-115	52%
116-145	4%		

Opmærksomhedsmæssige vanskeligheder

Gennemførelse af TOVA-testen blandt JanusCentrets klienter peger på, at tre fjerdedele af de testede klienter (75 procent) viser tegn på opmærksomhedsforstyrrelse. Der er således tale om en gruppe børn og unge, der fremstår svært forstyrret i deres opmærksomhedsstyring, deres evne til at koncentrere sig samt evne til at hæmme indgående idéer og impulser.

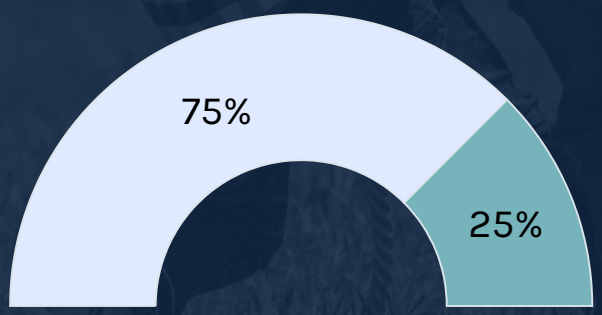

Rorschach-testen

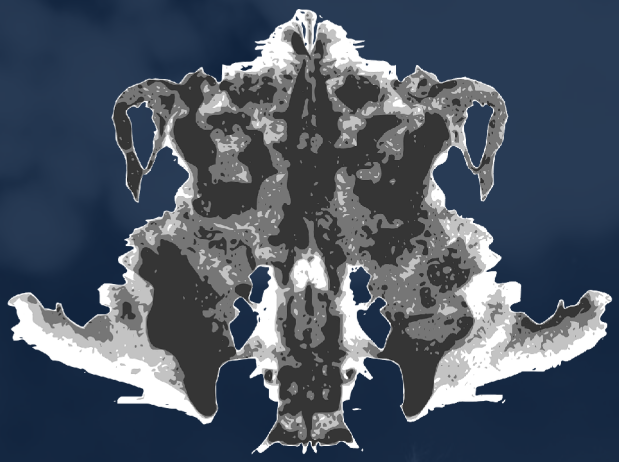

Personlighedsstrukturen vurderes med Rorschach-testen. Testen beskriver forskellige parametre af klientens personlighed og belyser blandt andet følelsesforvaltning, mestringsstrategier og evne til tilknytning. Både effektive mestringsstrategier og tilknytningsevne er vigtige forudsætninger for, at mennesker kan indgå i tilfredsstillende interpersonelle relationer og være i stand til at navigere i den sociale omverdens almindelige krav og forventninger.

Personligheds- og følelsesmæssige vanskeligheder

Grundlæggende viser analyserne, at størstedelen af JanusCentrets klienter har store emotionelle udfordringer. Mere præcist viser testene, at 72 procent oplever følelsesmæssige vanskeligheder i alvorlig grad, 63 procent udviser ineffektive mestringsstrategier og hele 87 procent er forstyrret i deres tilknytningsevne. Mange af klienterne fremstår således følelsesmæssigt hæmmede og socialt isolerede. De har derudover svært ved at indgå i gensidige relationer med jævnaldrende. Endelig har mange mistet tilliden til voksne og har derfor svært ved at knytte sig følelsesmæssigt forpligtende til andre.

Den seksuelle adfærd

I barndommen lægges grundlaget for seksuel glæde og mestring og for trygheden i at bestemme over sin egen krop. Erfaringerne i disse tidlige år danner grundlaget for tilknytning og intimitet senere i livet.

Indenfor forskningslitteraturen skelnes der overordnet mellem tre former for seksuel adfærd; normativ, bekymrende og krænkende adfærd. Selvom termen ”seksuel” anvendes om adfærden, er barnets intention og motivation ikke nødvendigvis relateret til seksuel tilfredsstillelse eller stimulering (Stevnshøj & Strange, 2016). Barnets adfærd kan også være relateret til blandt andet nysgerrighed, imitation, opmærksomhedssøgning, angst og selvberoligelse (Chaffin, 2008).

JanusCentret beskæftiger sig særligt med de to sidste adfærdstyper, den bekymrende og den krænkende seksuelle adfærd, hvor intervention er påkrævet både af hensyn til barnet og dets omgivelser. Kendskab til og viden om den normative seksuelle adfærd er nødvendig for at kunne afklare, om der er tale om de to sidste adfærdstyper.

En samlet vurdering af barnet

Vurdering af barnets seksuelle adfærd afhænger altid af klientens alder og funktionsniveau, mentale udvikling, seksuelle udviklingsstadie samt adfærdens alvor.

Hands on og hands off

I JanusCentret skelnes der begrebsmæssigt mellem seksuelt bekymrende adfærd og seksuelt krænkende adfærd. Der skelnes her mellem overgreb af typen 'hands on' såsom berøring, frottage, penetration samt forsøg herpå og 'hands off' såsom blufærdighedskrænkelser som blottelser og offentlig onani, voyeurisme samt verbalt krænkende adfærd.

Overgrebets karakter

Et seksuelt overgreb kendetegnes ved en ubalance i magtforholdet mellem offer og krænkende part både med hensyn til alder, størrelse, intelligens og funktionsevne. Det kendetegnes desuden ved ufrivillighed, tvang, angst, skam, trusler og hemmeligholdelse samt en gentagende adfærd.

SEKSUELT BEKYMRENDE ADFÆRD

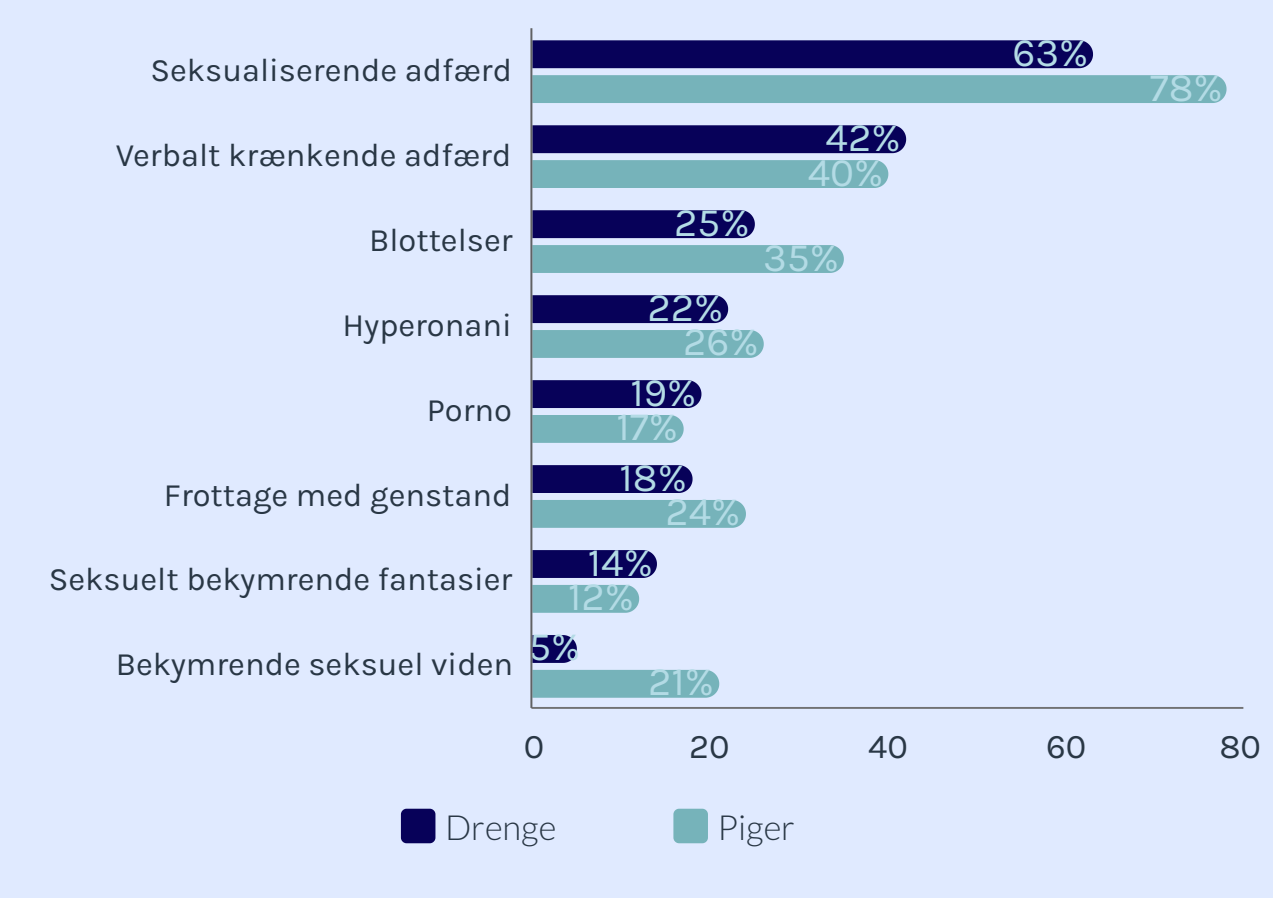

Ovenfor ses forskellige typer af seksuelt bekymrende adfærd, som klienterne har udvist. Den hyppigst forekommende form for seksuelt bekymrende adfærd er seksualiserende adfærd. Dette skal forstås som en ekstrem, konstant og/eller ikke alderssvarende interesse for seksualitet, hvilket eksempelvis kan være tilfældet, når en klient finder almene ting seksuelt stimulerende eller er ekstremt optaget af eksempelvis kønsorganer. Verbalt krænkende adfærd er den næsthyppigste type bekymrende adfærd. Her er der tale om, at klienten bruger voldsomt og seksuelt nedladende sprog og/eller har en indladende adfærd overfor andre, hvor neutrale emner tillægges seksuelt indhold.

Har klienten begået et seksuelt overgreb ved henvisning til JanusCentret?

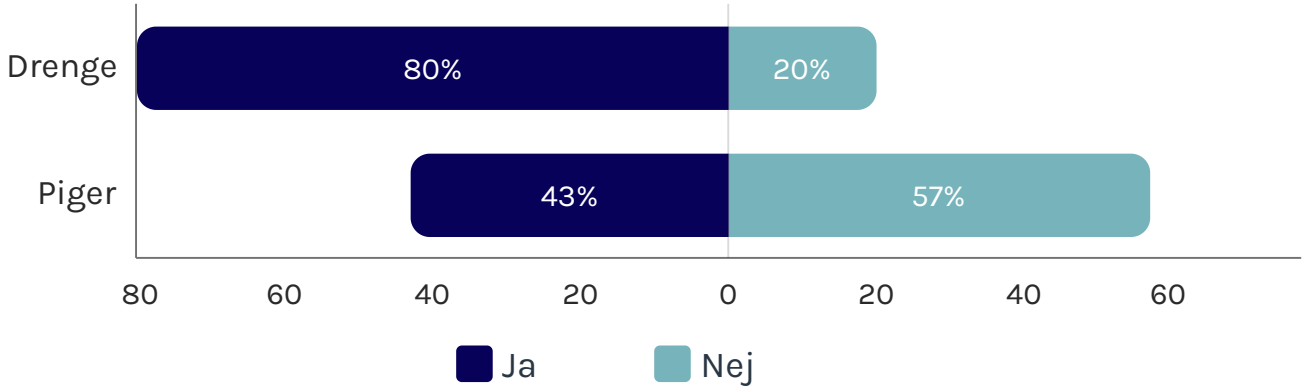

Har klienten tidligere begået seksuelle overgreb før henvisning til JanusCentret?

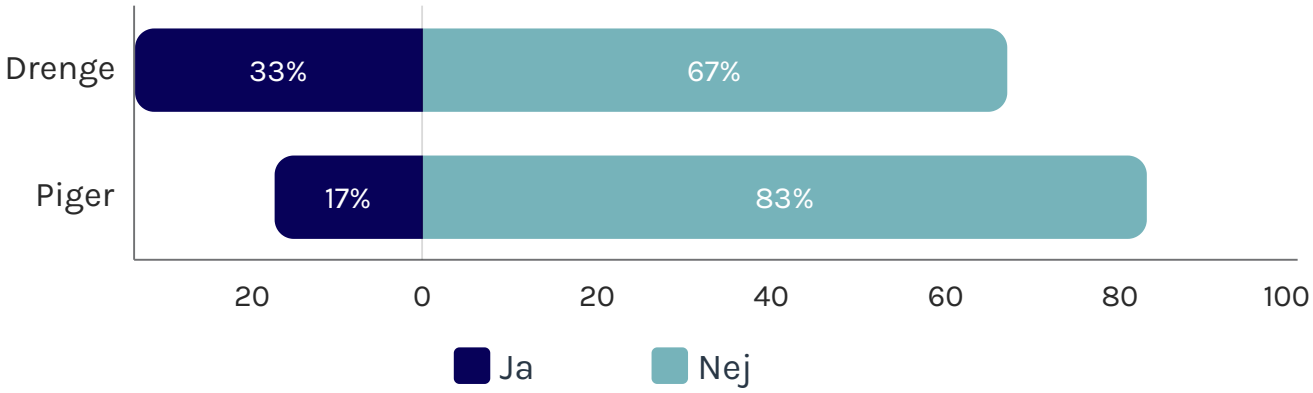

Fire ud af fem af de drenge, der er henvist til JanusCentret, er henvist på baggrund af et decideret overgreb og altså ikke alene på grund af bekymrende seksuel adfærd. Det samme gør sig gældende for under halvdelen af pigerne. En tredjedel af drengene har allerede *forud for henvisningsårsagen* til JanusCentret begået seksuelle krænkelser. Dette gør sig gældende for under en femtedel af pigerne.
Tallene underbygger det faktum, at alt for mange børn først får hjælp senere end påkrævet. Vi skal gerne se flere og flere børn henvist med seksuelt bekymrende adfærd, som kan hjælpes, inden adfærden eskalerer. Seksuelle adfærdsproblemer starter ofte som bekymrende adfærd og sprog, som så kan ende med udvikling af krænkende adfærd, hvis der ikke gribes ind.

Du kan finde en opdateret version af JanusCentrets bekymringsbarometer på www.januscentret.dk/bekymringsbarometer. Værktøjet kan hjælpe dig med at identificere, vurdere og reagere på børn og unges seksuelle adfærd.

JanusCentrets fokus er den krænkende part, og da ofrene kun sjældent inddrages direkte i JanusCentrets sager, er data om ofrene ikke lige så dybdegående, som det er tilfældet for klientgruppen. Der foreligger dog næsten altid oplysninger om overgrebsart, hvor overgrebet er begået, hvem der er kilden til afsløringen af overgrebet, og hvad relationen er mellem offer og den krænkende part, som en forudsætning for tilrettelæggelse af den nødvendige indsats. Faktorer som er væsentlige at være opmærksom på i det professionelle arbejde med at afsløre samt forebygge tilfælde af seksuelle krænkelser blandt børn og unge.

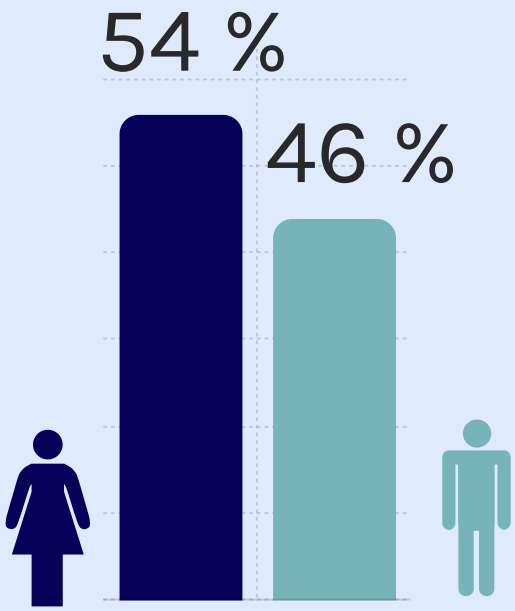

I modsætning til klienterne, hvor der ses en klar hovedvægt af drenge, er der en mere ligelig fordeling mellem kønnene blandt klienternes ofre. 54 procent er piger, hvor 46 procent er drenge. Dette billede adskiller sig markant fra det generelle billede i seksuelle overgrebssager: Center for Seksuelle Overgreb rapporterer, at i 83 procent af førskolesagerne er offeret en pige, i sager med skolebørn er 61 procent en pige, og i 91 procent af unge-voksensagerne (over 16 år) er offeret en kvinde (Center for seksuelle overgreb, 2020)

OFFERETS RELATION TIL KLIENT

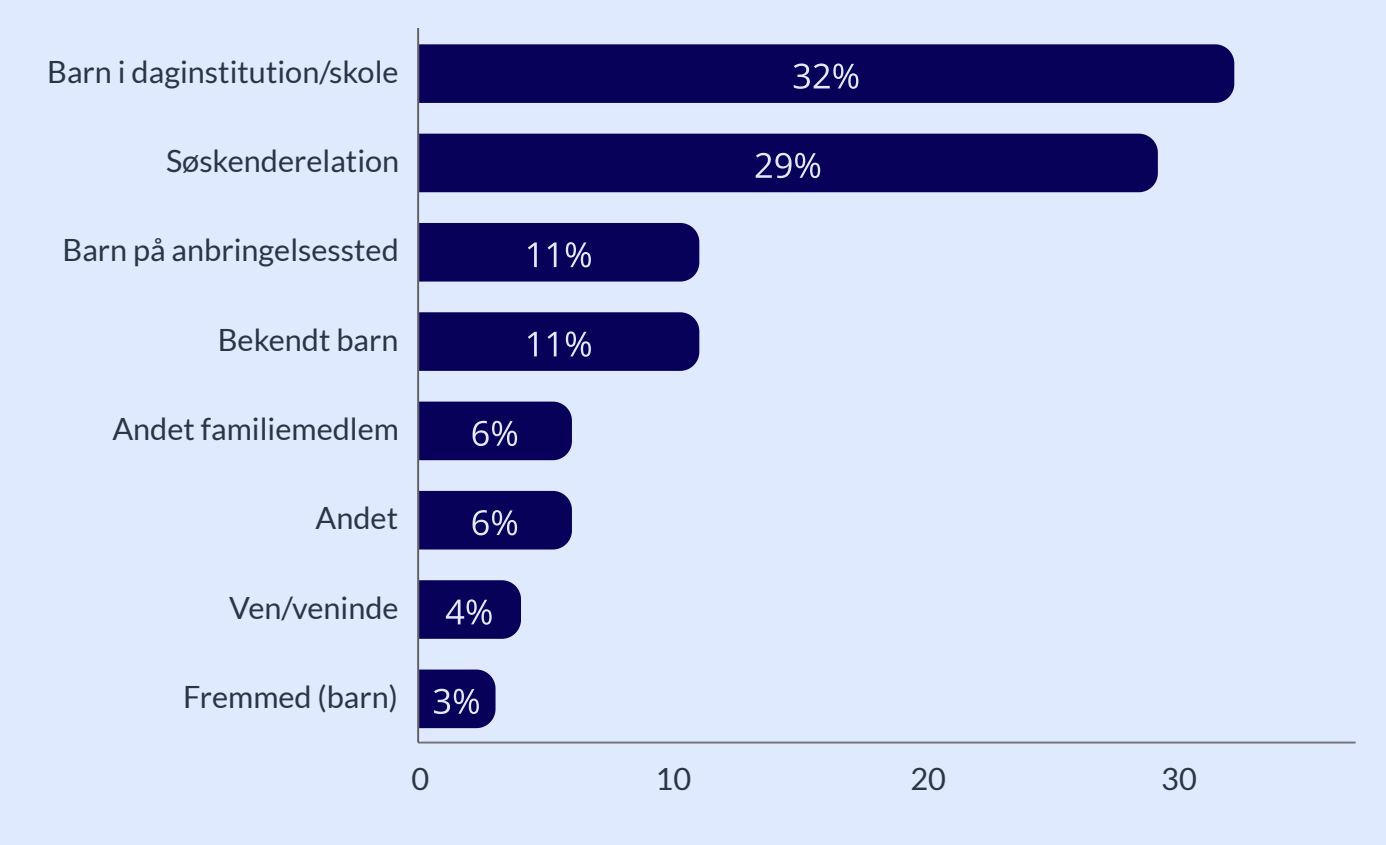

STED FOR OVERGREB

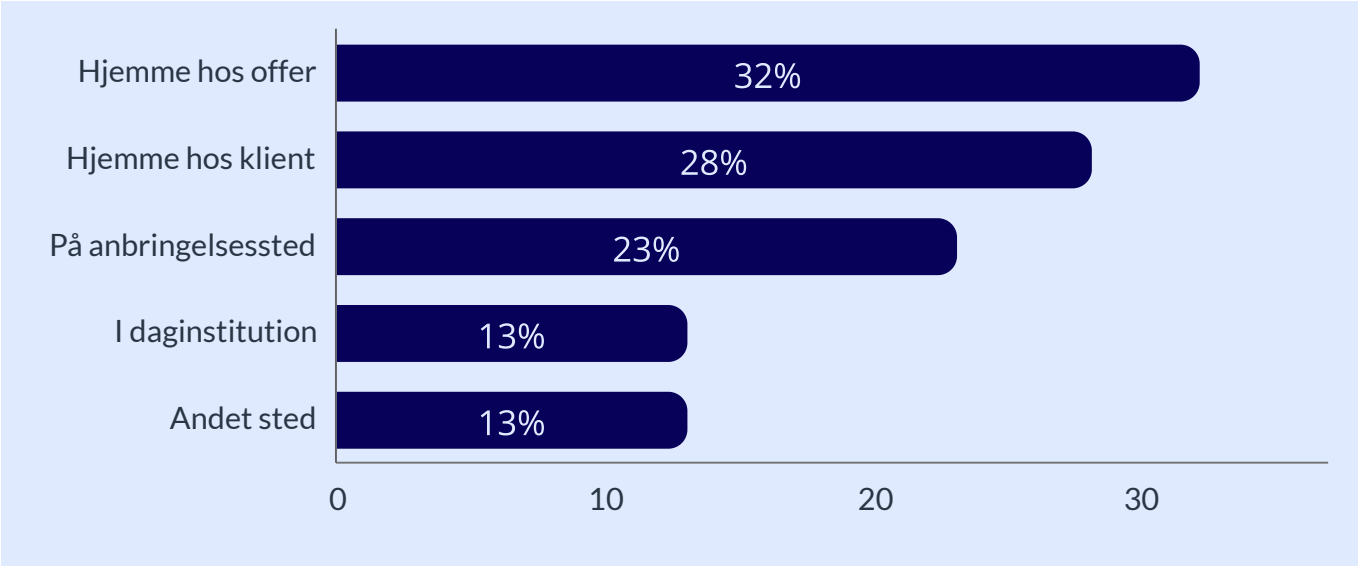

Ofrene er i gennemsnit 8 1/2 år på tidspunktet for første overgreb og klienterne er gennemsnitligt omkring 11 år. Aldersforskellen kan gøre det lettere for klienterne at gennemføre de krænkende handlinger grundet forskelle i autoritet og fysisk udvikling. Midler som brug af tvang og trusler kan desuden være lettere at gøre brug af for klienten i forbindelse med både udførelsen af overgrebet og en eventuel senere hemmeligholdelse.

I 67 procent af de overgreb, som JanusCentret har data på, har klienten gjort brug af tvang eller trusler. I over halvdelen af sagerne (52 procent) har den krænkende part benyttet sig af overtalelse overfor offeret, og herefter er hemmeligholdelse den hyppigste form for tvang, idet 45 procent af ofrene er blevet overtalt til at holde overgrebet skjult. Af de mere grove former for tvang, er 28 procent af ofrene blevet fysisk tvunget og 24 procent af ofrene har været udsat for verbale trusler.

Overgreb

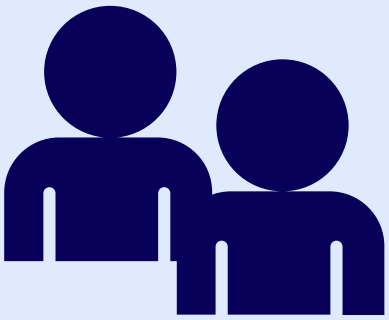

Klient
11 år

Offer
8 ½ år

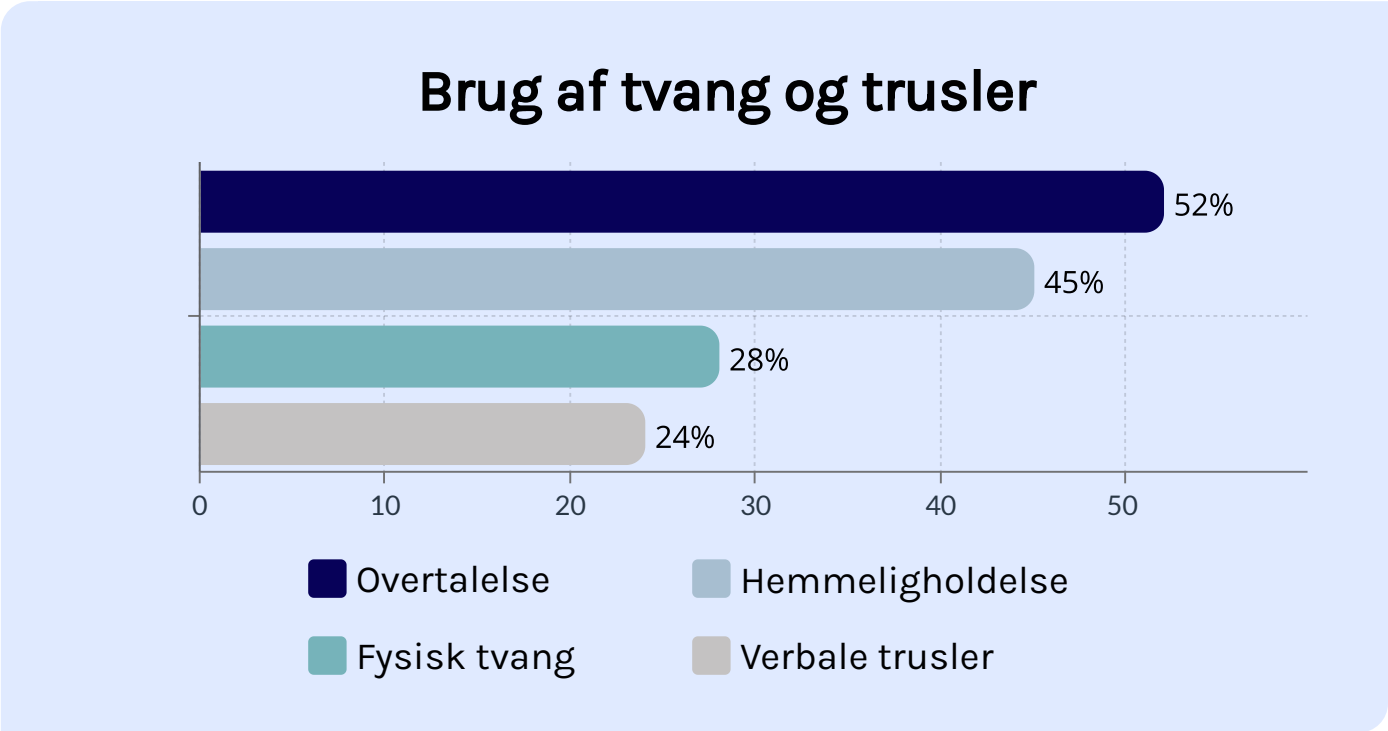

Den krænkende adfærd som klienternes ofre er blevet udsat for varierer i høj grad og er et kontinuum fra påtvungen eksponering for blottelse, forsøg på penetration til overgreb med penetration. Over halvdelen af pigeofrene har været udsat for beføling, hvilket gælder for hvert tredje drengeoffer. Over hvert tredje drengeoffer (36 procent) har været udsat for oral penetration eller forsøg herpå, hvilket gælder for hvert femte pigeoffer (20 procent). Lidt over hvert fjerde pigeoffer (28 procent) har været udsat for vaginal penetration eller forsøg herpå. Knap hvert fjerde drengeoffer (23 procent) har været udsat for anal penetration eller forsøg herpå. Over hvert fjerde pigeoffer (26 procent) har været udsat for blottelse, hvilket gælder for lige under hvert femte drengeoffer (17 procent).

TYPE AF KRÆNKENDE ADFÆRD SOM OFRET ER BLEVET UDSAT FOR

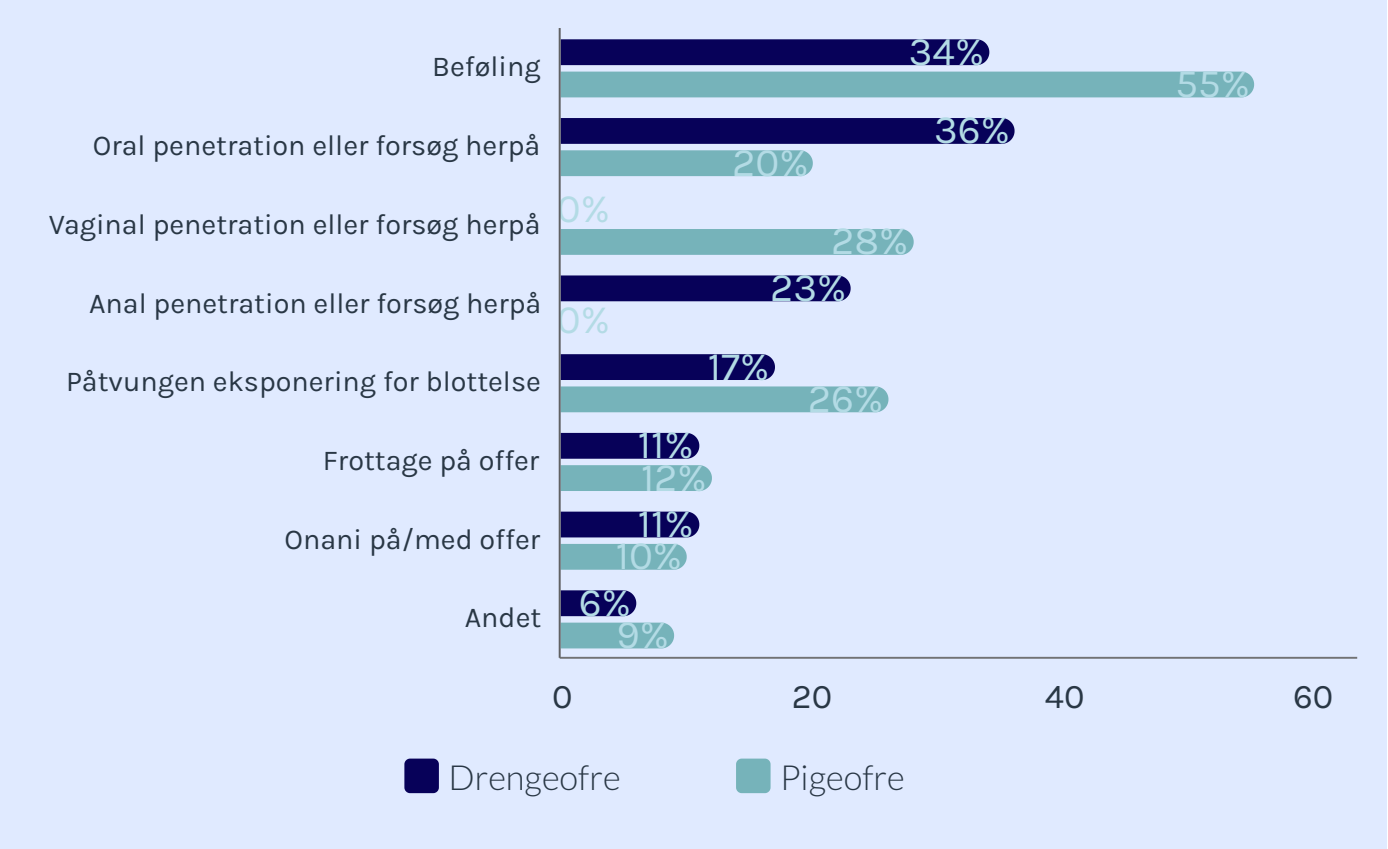

DISCLOSURE - AFSLØRINGEN AF OVERGREBET

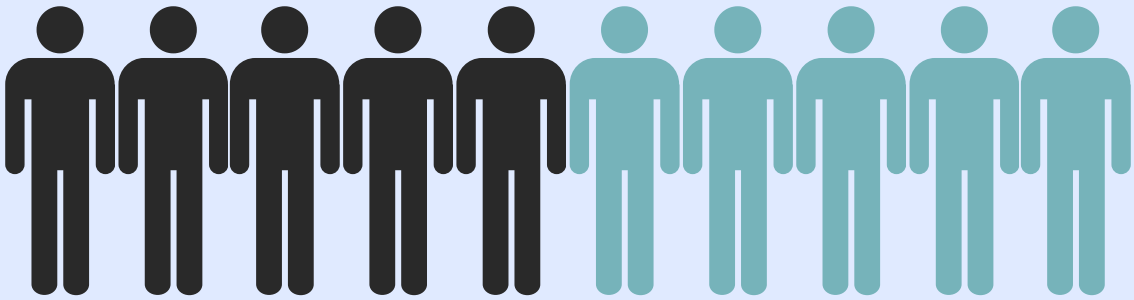

54% i over halvdelen af sagerne bliver krænkelsen afsløret af offeret selv

Mange barrierer kan vanskeliggøre afsløringen af et seksuelt misbrug, herunder både udviklingsmæssige, socioemotionelle, interpersonelle og kontekstuelle barrierer. I over halvdelen af JanusCentrets sager, afsløres krænkelsen af offeret selv. Offerets afsløring sker oftest ved, at barnet betror sig til sine forældre (herunder pleje- og aflastningsforældre), hvilket tydeliggør behovet for at skabe et trygt og åbent miljø omkring barnet, som faciliterer åbenhed omkring det hændte.

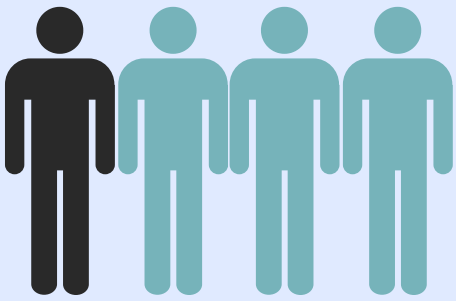

25%

I hver fjerde sag er enten lærer eller pædagogisk personale involveret i afsløringen

Lærer eller pædagogisk personale er involveret i afsløringen af overgrebet i en fjerdedel af sagerne, enten ved at offeret betror sig, eller ved at personalet tager klienten på fersk gerning eller reagerer på en begrundet mistanke. Dette understreger betydningen af, at personale i skole og daginstitutioner er tilstrækkeligt klædt på til at håndtere situationen. Det involverer evne til at håndtere børnenes adfærd og hertil indsigt i regler og procedurer vedrørende videreformidling af hændelserne til både forvaltningen og de involverede forældre.

SEKSUELT BEKYMRENDE ONLINEADFÆRD

Internettet og sociale medier er i dag et centralt element i unges udvikling af identitet og seksualitet. Eksplicit udveksling af seksuelt indhold spænder utrolig bredt, hvad angår både måder at udveksle på samt efterfølgende skadevirkninger. Intentionerne bag udvekslingen kan ligeledes variere meget fra simpel opmærksomhedssøgning til intentionelle ønsker om at gøre nogen fortræd. Det årlige antal af sager i JanusCentret, der involverer seksuelt bekymrende online adfærd, har siden 2012 ligget ret stabilt på cirka 15 procent af sagerne årligt

Over 99 % af børn og unge mellem 9 og 17 år i Danmark er til stede på digitale medier, platforme og spil. Børn og unges daglige tidsforbrug på de digitale medier er forskelligt. Andelen af børn og unge, som bruger ca. tre timer dagligt, er 19 %, mens 17 % bruger mere end fem timer om dagen. De medier, som der er flest, der bruger, er YouTube og Snapchat.

Ramboll undersøgelse for Red Barnet, 2021

EKSEMPLER PÅ SEKSUELT BEKYMRENDE OG KRÆNKENDE ONLINEADFÆRD

Pige, 14 år	Chatter med ældre mænd på forskellige hjemmesider og viser sine kønsdele frem på webcam
Dreng, 15 år	Sender og anmoder om nøgenbilleder fra yngre piger og drenge. Kan presse på, hvis de ikke vil. Har onaneret på snapchat overfor to piger
Dreng, 15 år	Tvangsmæssig trang til at se porno på nettet. Får det dårligt af det. Ser også porno indeholdende dyresex og vold
Pige, 12 år	Tager kontakt til ældre mænd via instagram og beder dem om at sende porno
Dreng 13 år	Chattet med over 20 ældre mænd og aftalt seksuelle ydelser mod betaling
Dreng 9 år Pige 6 år	Optager videoer af hinanden under seksuelle lege
Dreng, 16 år	Sigtet for besiddelse af groft pornografisk materiale, herunder materiale med overgreb mod børn

SEKSUELT BEKYMRENDE ONLINEADFÆRD

Kognitive vanskeligheder blandt klienter med bekymrende onlineadfærd

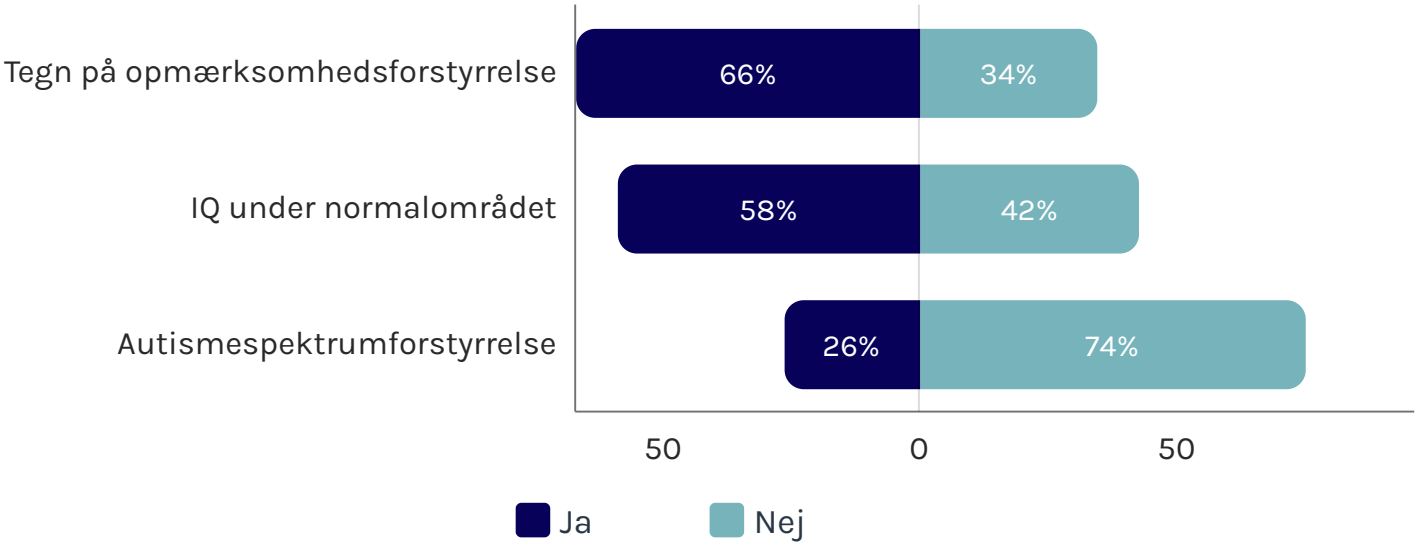

En stor andel af klienterne med seksuelt bekymrende onlineadfærd har kognitive vanskeligheder. Børn og unge med ADHD eller ASF, der samtidig er præget af manglende indlevelsesevne (mentalisering), kan hurtigt komme til at overskride andres og egne grænser på de digitale medier. Disse børn og unge kan i kraft af deres kognitive udfordringer have svært ved at forstå det sociale samspil og de uskrevne normer på nettet. Mens andre børn og unge typisk lærer af deres fejltagelser, når de færdes på digitale medier, har børn og unge med kognitive handicap ofte ikke let ved at huske, aflæse sociale koder og mærke egne og andres personlige grænser. Mange har også svært ved at forstå konsekvenserne af deres egne handlinger og svært ved at sætte sig i andres sted. Der er derfor tale om en gruppe af børn og unge, som har brug for særlig støtte og guidance i forbindelse med deres seksuelle onlineadfærd.

Børn og unge med begrænsede sociale kompetencer, der har svært ved at aflæse andres signaler, er særligt udsatte for at krænke eller blive krænket online, hvor der er færre signaler at tolke på og grænser derfor meget hurtigere kan overskrides

Tidlig forbug af porno

En stor andel af JanusCentrets klienter får tidligt et fast forbrug af pornografi, som ofte er vedvarende over en længere periode. Gennemsnitsalderen for første pornografiske eksponering er 9,7 år hvilket er betydeligt yngre end de 13 år, der estimeres som normaliteten for danske børn og unge (Sørensen & Knudsen 2006).

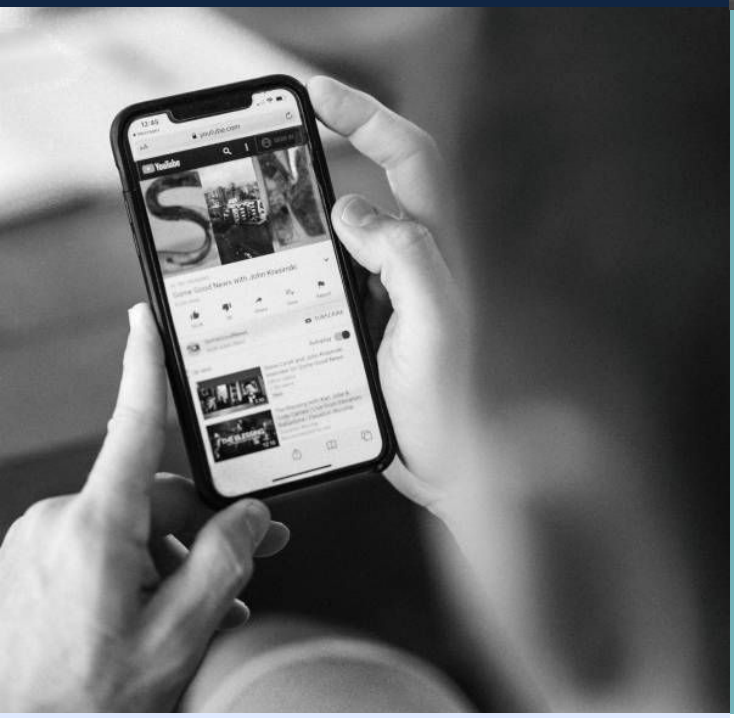

Porno er ikke en god seksualunderviser

Mange børn og unge bliver påvirket negativt af pornografi. En stor andel af den pornografi, børn og unge har adgang til, er ensidigt i forhold til seksuelle relationer, følelser og seksuelle oplevelser. Fremstilling af sex i porno kan bidrage til at give unge et skævt billede af, hvordan sex er.

Behov for vejledning

Der er behov for indsatser, der både uddanner børn og skærmer børn. Der er brug for voksenstøtte til at filtrere, bearbejde, fortolke og sortere i børnenes oplevelser. Der er desuden brug for krav om aldersbekræftelse, forbud om autoplay af videoer som standard-indstilling og krav til de algoritmer, som anbefaler indhold til børn.

OPSAMLING

Ud fra JanusCentrets næsten 20 års indsamling af data omkring målgruppen børn og unge med seksuelt bekymrende og krænkende adfærd, kan det konkluderes, at der er tale om en gruppe børn/unge med mange og komplekse problemstillinger, der kalder på mange forskellige sektorers bevågenhed og samarbejde.

Der er tale om mangeartede vanskeligheder, der omfatter det sociale område, det psykiatriske og psykologiske, det uddannelsesmæssige, det retslige og den forebyggende indsats i bredeste forstand. Alt i alt berører det en række ministeriers ressortområder: Socialministeriet, Børne- & Undervisningsministeriet, Sundhedsministeriet og Justitsministeriet al den stund, der er dokumentation for, at børnene er socialt udsatte og ofte kommer fra hjem med forældre med udsathed, ofte er anbragte, har store vanskeligheder med skolegang og uddannelse, har psykiatriske diagnoser og psykologiske vanskeligheder, og for en dels vedkommende også er i kontakt med retssystemet, enten som krænkende part eller (oftere) som offer. Det kalder på samarbejde på tværs af sektorer og på tværs af fagprofessioner og understreger betydningen af, at de forskellige professionelle arbejder på et vidensbaseret grundlag.

Forebyggelse er det største ”buzzword” i denne kontekst, og forebyggelse kræver viden og indsats. Selvom der er grund til yderligere at forske i denne målgruppe, så må man altovervejende konstatere, at vi ved tilstrækkeligt meget – fra mange års forskning (Oldrup m.fl., 2016) i forhold til udsatte og omsorgssvigtede børn – om, at der er brug for tidlige indsatser og forebyggelse. Den tidlige indsats er altafgørende for at undgå, at problemerne eskalerer, og at udsatte børn får personlighedsskader, tilknytningsforstyrrelser, udvikler grænseoverskridende adfærd, udsættes for traumatiske oplevelser, har manglende trivsel, manglende selvtillid som følge af, at de ikke har nogen form for succes i skole- og uddannelsessystemet, ikke kan klare sig selv økonomisk, når de går ind i voksenlivet, får vanskeligheder med selv at udfylde en kommende forældrerolle og så videre.

Mange børn hjælpes for sent med store omkostninger til følge – for barnet og for samfundet – såvel menneskeligt som økonomisk. Den kommunale børne-/myndighedssagsbehandler er en krumtap i arbejdet med målgruppen, idet opsporing, visitation og opfølgning ligger i kommunen som del af den børnefaglige undersøgelse og opfølgning herpå. En forudsætning for, at myndighedssagsbehandleren får kendskab til børn med seksuelt bekymrende adfærd, er, at de professionelle, der er tæt på børnene i f.eks. daginstitutioner, skoler, PPR og døgntilbud, er klædt på til at opdage og reagere på adfærden (både den fysiske og den digitale) på et tidligt stadium.

HENVISNINGER

- Center for Seksuelle Overgreb (2020). Statusrapport 2017-2019. Center for Seksuelle Overgreb.
- Chaffin, M. (2008). Report of the ATSA Task Force on Children with Sexual Behavior Problems. Child altreatment, 13(2), 199-218
- JanusCentret. (2021). Statusrapport XIII 2003-2020. København: JanusCentret.
- Oldrup, H., Christoffersen, M., Kristiansen, I., Østergaard, S. (2016). Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge i Danmark 2016. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Ramboll (2021), Børn og unges oplevelser med digitale krænkelser. Afrapportering af undersøgelse for Red Barnet
- Stevnshøj, A., & Strange, M. (2016). Børn og seksualitet. København: Reitzels Forlag.
- Strange, M. (2021) JanusCentrets arbejde med børn og unge med udviklingshandicap og grænseoverskridende seksuel adfærd. (218-240) I Nansen, L., Sørensen, K., Olsen, M., Eifer, D. (Red.) (2021) Seksualitet og udviklingshandicap, Forlaget Oligo.
- Sørensen, A., D., & Knudsen, S., V. (2006). Unge, køn og pornografi i Norden – Slutrapport. Nordisk Ministerråd. Århus: Aka-Print
- Sørensen, K., Hansen, M., Strange, M., Egede, S., Græsholt-Knudsen, T. (Red.) (2021) Seksuelle overgreb mod børn og unge, Books On Demand
- VIVE (2018). Børn og unge i Danmark - Velfærd og trivsel. VIVE.

| JANUSCENTRET

JanusCentrets bekymringsbarometer kan hjælpe dig til at identificere, vurdere og reagere på børn og unges seksuelle adfærd

Se www.januscentret.dk/bekymringsbarometer

JanusCentret